

Apám apja és Buffalo Bill

2012 május 12. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 0

Értékelés kiválasztása

Még nincs értékelve

Mérték

Amikor apai nagyapám – nem az, akit?l a nevemet, hanem akit?l a génjeimet kaptam – eladott három lovat Buffalo Billnek, megkérdezte az egykori cowboyt, hogy mi van Annie Oakley-vel, a puskásn?vel és mesterlövésszel.

Feljegyzése szerint Bill morgott valamit a bajusza alatt az asszonyi hálátlanságról, majd amikor nagyapám azt is

megkérdezte, hogy és mi van Tatanka Ijotakéval, vagyis Ül? Bika f?nökkel, igaz-e, amit errefelé, az Alföldön beszélnek, hogy nem is megtébolyodott, hanem éhen halt a rezervátumban, mert a jenkik mind leöldösték a vadászható bölényeket, akkor Bölény Billy elvörösödött.

– Mi vagy te – nézett a nagyapámra –, valami átkozott vegetáriánus?

Nagyapám elmosolyodott. Vegetáriánus nem volt, viszont m?velt, energikus férfi volt, akir?l még az ellenfelei is elismerték, hogy különleges diplomata képességekkel megáldott ember. A vagyont nem örökölte, a maga erejéb?l lett gazdag, ahogy kés?bbi politikai sikereit sem a szerencsének, hanem intelligenciájának köszönhette: két évtizeden át volt szül?városa, Orosháza országgy?lési képvisel?je. Mondom, mosolygott, és nem ütötte tovább a vasat, mert amit akart, kimondta, és tudta, hogy ha eredményt szeretne látni, jobb visszavonulnia, hogy a gondolat fészket rakhasson a másik fejében.



– Gyere – intett az akkor éppen hatvan esztend?s William Frederick Codynak –, mutatok valamit.

Hátraballagtak a karámokhoz, ahol nagyapám megmutatta a vadnyugat h?sének, aki a cirkusza szórólapjain azzal kérkedett, hogy egymaga végzett tízezer bölénnyel, megmutatta neki azokat a szürkemarhákat, melyeket maga tenyésztett, és amelyekkel sorra nyerte az érmeket Németország, Dánia és Albion állatbemutatóin. Ácsorogtak egy kicsit a karám akácrúdjaira könyökölve, talán elszívtak egy cigarettát, Cody talán a fiatalságára gondolt, a „nagy

id?kre”, a prérire, a nagyapámat viszont a jöv? foglalkoztatta.

– Látod, ezredes – mondta, amikor látta, hogy vendége már nem fog megsért?dni –, mi hiúk vagyunk. Te arra vagy büszke, amit elpusztítottál, én meg arra, amit a világra segítettem.

Nagyapám harmincnégy éves volt akkor, két méter magas óriás, egyetlen gramm fölösleges zsír nélkül száztíz kiló. Bár magában borítékolta a választ, és a lényeget illet?en nem is tévedett, megkérdezte az amerikaitól, hogy miként lehetséges az, hogy valakinek, aki egy olyan hatalmas vállalkozást dirigál, mint amilyen a Vadnyugati Cirkusz, nincs külön embere, akit elküldhetne, ha vásárolni akar három lovat. Most Cody ezredes vigyorodott el, és úgy nézett a nagyapámra, mint akin végre fogást talált.

– Abban a kócerájban – mondta, és kiköpött – egy pónicsikó egyetlen szál farka sz?re sem hullhat úgy, hogy én arról ne tudnék. A lovaimat pedig tízéves koromtól magam válogatom.

Buffalo Bill 1906 júniusában járt a nagyapámnál, akinek hamar felt?nt, hogy vendége, bár ügyesen leplezi, húzza a jobb lábát, a bal karját nehezen mozgatja, a nyakát pedig mereven tartja. Rákérdezett, hogy mi baja. Amikor megtudta, hogy az ezredest ízületi bántalmak kínozzák, homokfutóra ültette, és elkocsikázott vele a város melletti Gyopáros fürd?be. A tónál komoly átalakítások zajlottak, kotorták a medret, stégeket és öltöz?kabinokat ácsoltak, a vasúti mellékállomás kiépítése is akkoriban kezd?dött, de ez nem akadályozta ?ket abban, hogy közel három órát töltsenek ott, hol a vízben áztatva magukat, hol meg fröccsözve, napozgatva vagy az árnyékban légfürd?zve. A cowboy csodálkozva látta, hogy a túlparton lovakat járatnak a vízben, és amikor nagyapám elmesélte neki, hogy léteznek olyan lóbajok, amelyeket a környék népe ?sid?k óta gyógyvízzel kezelget, az ezredes nem akart hinni a fülének.

– Hihetetlen – csóválta a fejét. – Itt gyógyfürd?be járnak a lovak?

Miután nyélbe ütötték a vásárt, Bill megkérdezte a nagyapámat, tudna-e ajánlani valakit, aki otthonosan mozog a pusztában, mert szüksége lenne néhány csikósra. A vadnyugat egykori h?se kigondolta, hogy magyarországi körútján azzal is a néz?k kedvében jár, hogy az indián, berber, török, arab, argentin, mongol, japán és kozák lovasok mellé betyárcsapatot szervez az el?adásba. Ezért aztán szüksége volt néhány jó lovasra és a megfelel? kellékekre: b? gatyákra, fekete mellényekre, zsiványkalapokra és nehézostorokra. Utóbbit úgy nevezte: „mennydörg? ostor, ami úgy szól, mint Tyler Henry karabélya”. Nagyapám ismét hozatta a homokfutót, kikocsiztak a pusztákra, és a veterán cowboy most sem úszta meg a bemutatót: meg kellett csodálnia nagyapám dohányföldjeit és fülleszt? hodályait, melyekre igen büszke volt, mert hosszas latolgatás után éppen az el?z? ?szön szánta rá magát a nagybani dohánytermesztésre.



Hogy Buffalo Bill megtalálta-e a neki tetsz? lovasokat az Orosháza környéki pusztákon, arról nem esik szó nagyapám feljegyzéseiben. Azt azonban tudjuk, hogy a Vadnyugati Cirkusz m?során a lasszózás, állatterelés, a különböz? lovas ügyességi számok, valamint a „bölényvadászat a prérin”, a „postakocsi kifosztása”, az „indián támadás fehér telepesek ellen” és más hasonló épületes m?sorszámok mellett valóban felt?ntek a lovakat terel? csikósok és a szabadságért „mennydörg? ostorral” küzd? szegénylegények is. Rejtély, hogy William Frederick Cody miként talált rá Csizmadia András nagyapámra, de találkozásukhoz köze kellett legyen Annie Oakley-nek: megmaradt egy fénykép, melyet a Wildwest Circusban dolgozó puskásn? a nagyapámnak dedikált.

A lóvásárlás és gyógyfürd?zés után egy hónappal, 1906. július derekán Buffalo Bill és a Vadnyugati Cirkusz – három különvonat, több száz ló, bölény, szarvas és antilop, valamint ezer ember, melyb?l úgy száz rézb?r? volt – már a másik hazában, Erdélyben turnézott. „Minálunk Kolozsvárott nem lopta magát a szívünkbe az amerikánus barátod – tudósított július 20-án, Segesváron kelt levelében nagyapám egyik pajtása. – Olyan rossz magyarsággal írt plakátokon hirdette magát, hogy belepirult a papiros, ráadásul Klausenburgnak titulálta a várost. Így akart tán kedveskedni a szászoknak, mert a magam szemével láttam a testvérnénje, Helen Cody könyvét a brassói és szebeni könyvesboltban, amit róla írt, és németre is lefordítottak.”



Daguerrotype of Lajos Kossuth, taken in 1851 or 1852 in New York.

Húsz évvel kés?bb, 1928 márciusában nagyapám New Yorkban járt, részt vett a Kossuth-szobor avatóünnepségén, majd sokadmagával Washingtonba utazva a Fehér Ház kertjében kezet szorított az Amerikai Egyesült Államok elnökével. A kötelez? programok után felkerekedett, hogy meglátogassa Annie Oakley-t, de az a találkozó már csak az égben jöhetett létre, mert a hajdani puskás asszonyt akkor már másfél éve eltemették Ohió és Indiana határán, Greenville-ben.
Száraz Miklós György - magyarhirlap.hu



Ajánló